

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Attributa non distingui ipso intellectu diuino, aut etiam beato. cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

ducentium, si ergo illa, quæ est personarum, & posterior, conuenit Deo sine respectu ad creaturas, distinctio etiam principiorum, quæ prior est, conueniet & hæc est ratio; ergo distinctio rationis poterit Deo conuenire sine ordine ad creaturas.

In quo Durandus, & Henricus differunt.

Nihilominus Durandus docet contra Henricum, attributa distingui non posse ab intellectu diuino sine ordine ad creaturas distinctas realiter & duo argumenta posteriora dissoluit, quæ pro sententia Henrici allata sunt.

CAPVT II.

Attributa non distingui ipso intellectu diuino, aut etiam beato probabilior opinio fers.

4. **M**hi multo probabilior videtur opinio, quæ affirmat, non solum diuina attributa inter se, aut ab essentia nullo modo posse distingui per intellectum Dei, aut hominis videntis Deum, vel comparatione cum creaturis realiter distinctis, vel alia ratione; verum etiam nullam rem creatam ea parte, qua natura sua simplex est, distingui posse per intellectum cognoscentem ipsam, sicuti est, intuitiuo (vt aiunt) conceptu, & proprio.

Capreolus.

Hanc sententiam docuit Capreolus in l. d. 8. q. 4. artic. 3. in fine, in solutione cuiusdam argumenti, qui licet de attributis Dei, & de intellectu diuino, & beato solum loquatur, idem eadem ratione asserere debet de quouis intellectu vidente rem, sicuti est. Fuit autem expressa sententia Bernardi in lib. 5. de consideratione ad Eugenium, aliquantum ante finem, ubi cum dixisset, Deum esse longitudinem, latitudinem, sublimitatem, & profunditatem, & obiecit sibi, inde sequi quaternitatem, inquit in hæc verba: *Visus sum protulisse plura, sed vnum est, vnus Deus signatus est pro capto nostro, non pro suo statu. Diuisus est hic, non ille, voces diuise, semita multa, sed vnum per eum significatur, vnus queritur.* Ex paucis interiectis. Nobis autem, quia non possumus cum Deo simplicitate contendere, dum contendimus apprehendere vnum, occurrit veluti quadruplicatum, facit hoc speculum, & aenigma, per quod solum videre datur, cum autem videbimus faciem ad faciem, videbimus sicuti est. Nec enim iam tunc fragilis acies mentis nostræ, quantumlibet vehementer intendens, aliquatenus resiliat, dissiliat, ve in suam pluralitatem, colliget se magis, adunabit, conformabit, vnitati illius, vel potius vnitati illi, vt vna vni facies respondeat faciei. Hæc Bernardus. quibus ita perspicue rem totam expressit, vt nec ab vilo scholasticæ Theologiæ studio aliquid clarius dici, aut desiderari poterit.

5. Sed in eius verbis obseruandum est primo, hanc nostram opinionem confirmari, cū ait, multitudinem illam perfectionum, quam varijs vocibus de Deo significamus, provenire ex infirmitate nostri intellectus adhuc cognoscentis per ænigma, eam vero multitudinem, non mansuram; in nostro intellectu, cum Deum videbimus sicuti est, quod sanè si in nobis verum est, de ipso Deo, qui perfectissimè se ipsum intuetur; sicuti est, multo magis est asserendum, quare nec Deus, nec beatus, plura in Deo attributa distinguunt.

Secundo nota, non solum concedere Bernardum respectu intellectus viatoris distinctionem in Deo secundum voces, vt dicebant Nominales superiori disputatione citati, cum ait, *vores diuise*, sed etiam distinctionem rationis, & conceptum de eodem Deo, cum inquit, *semita multa, quibus*

vnus queritur, semita namque intellectus nostri querentis Deum sunt conceptiones.

Tertio ex verbis Bernardi manifestè colligitur, diuina attributa, quæ distincta in via cognoscuntur, ita videri in patria indiuidua, & absque distinctione, vt quantumvis intellectu videntis Deum conetur ea distinguere, non valet, quod illis verbis significauit. *Nec quantumlibet vehementer intendens, aliquatenus resiliat, dissiliat, ve in suam pluralitatem, & sequentibus.* Si enim potest intellectus beatus plura in Deo distinguere, consequens sit, in pluralitatem, quasi in diuersas semitas resillire, & dissiliare posse. Atque hinc confutatur doctrina Henrici, qui asserit, essentiam Dei distingui per intellectum Dei, & beati, non quatenus est veritas simplici intuitu cognita, sed quatenus est veritas intellectus circa illam inuestigare potest.

Quarto ex eisdem verbis Bernardi contra Scotum probare possemus, attributa non distingui in Deo ex natura rei, sed sola intellectione viatoris. Nam si ex natura rei distinguere, eodem modo Beatus illa distingueret, atque viator: sed ait Bernardus, intellectum in patria non posse in pluralitatem resillire, sicut potest in via, ergo non distinguuntur ex natura rei: si enim ea distinguere, ut ex natura rei, non posset Beatus, vt plura non intelligere ea, quæ in se ipsis essent ex natura rei distincta, sicut viator etiam in via ex sententia Scoti intelligit plura in Deo distincta formaliter. Quantum vero poderis habeat authoritas Bernardi in hac re contra Scotum, colligitur ex ijs, quæ dictum disputat. 116. c. 4. cum enim etiam in illo lib. 5. de consideratione contra Gilbertum disputet, & scribat ad Eugenium, qui Gilberti errorem damnauit, vt disput. 120. videbimus, contra ipsum, quam indubitatum dogma fidei probare contendit, in Deo non esse aliam pluralitatem, & distinctionem, quam personarum inter se: nam essentiam, & eius perfectiones cum personis putat esse suapte natura omnino idem.

Deinde hæc eadem sententia probatur auctoritate, & ratione B. Thom. q. 7. de potentia. 6. quæ etiam paucis Bernardus insinuat; quia ex infinitate, & imperfectione nostri intellectus, dum cognoscit per ænigma & alienas species, pronit, vt rem integrè, sicuti est, cognoscere non valet: sed idè quasi per partes ipsam apprehendat, & diuidat, vel ex varijs effectibus variè naturam eius cognoscens, vel ex diuersis creaturarum perfectionibus diuersè ipsam intelligens; ergo, quoties intellectus rem apprehendit, & obiectionem eam sibi facit cognitione sua præsentem, sicuti ipsa est, necesse alio modo intellectu obijciatur, quam est in se, si ipsa in se nullam habet distinctionem, & pluralitatem; sequitur, nec in intellectu vidente ipsam, sicuti est, posse distingui, aut distinctam apprehendere, sed in intellectu Dei, & beatorum Deus apparet eodem modo, quo in se ipso est, ergo, si in se nullam habet distinctionem attributorum ex natura rei, nullam habebit in intellectu ipsius Dei, & beatorum, atque hoc præferim vni habet in diuino intellectu, quia idem omnino ex natura sua est intellectus, intelligere, & res intellecta: quomodo ergo Thomistæ, qui fatentur hæc tria idem omnino esse suapte natura, & ex natura rei, per ipsammet intellectum diuinum affirmant distinguuntur?

Denique contra Henricum, & Canonicum sic possumus argumentari, vel Deus, & Beatus

dem intellectione, qua cognoscunt simpliciter essentiam diuinam, distinguunt in ea plura attributa; vel alia: eadem non possunt, ut ipsi farentur: quia, cum essentia simpliciter apprehenditur, non distinguitur in plura, aliam autem cognitionem datam, nec in Deo, nec in Beati possumus assignare, quia omnes visiones sunt eiusdem rationis, cum sint Dei sicuti est, nec ullus hactenus plures posuit, praesertim in Deo, ergo dicere debent, semper. & quacumque cognitione Deum apprehendi a se, & a Beatis cum distinctione, quod ipsi negare videntur.

CAPUT III.

Intellectu diuino, aut beato non posse attributa distinguere per respectum ad creaturas, aut ad intellectum viatoris.

Hactenus in vniuersum probatum est, non posse intellectum diuinum, aut beatum visionem claram, qua videt essentiam Dei, plura in ea attributa distinguere; nunc vero superest, ut demonstremus, neutrum posse attributa distinguere, etiam per respectum ad varias creaturas, in quo neque per respectum ad intellectum creatum viatoris, sine respectu enim ad creaturas, dixit Durandus, distinguere attributa non posse per intellectum diuinum, cum illo tamen respectu concedere videtur distinguere posse; hoc autem esse falsum, ex naturalibus allatis perspicuum est; tum quia cum attributa Dei sint re ipsa absolutas, & ad creaturas non referantur, ut disput. 104. cap. 6. ostensum est, intellectus diuinus, & beatus, qui vidit ea, ut sint in se ipsis, non poterit relate ad creaturas illa cognoscere; relate enim concipere ea, quae re ipsa non referuntur, imperfectio est, & solum fit ab intellectu, qui rem non intelligit, sicuti est, ut infra probabitur. Tam etiam, licet possit diuinus intellectus, & beatus attributa Dei apprehendere relate ad creaturas; nihilominus non possit ea distinguere ex illo respectu; respectus enim ad diuersa solum potest esse causa distinctionis, quoties res non cognoscitur, sicuti est, sed per analogiam ad alias: at quoties res concipitur sicuti est, & in se ipsa est omnino indiuisa, eodem modo in intellectu manet, quantumvis ad diuersa referatur.

Ceterum diuinum intellectum non posse attributa distinguere per respectum ad nostrum intellectum ea distinguendum, difficilius videtur. Nam si intellectus ea distinguit, & Deus recte intelligit quid, & quomodo noster intellectus circa attributa diuina operetur, sciet profecto ab eo distinguere; iam igitur, & ipse Deus hac ratione distinguet, quae ex se ipso solum distinguere non possit. Id quod docuisse videtur Capreolus loco citato, non asserit, attributa diuina licet a Deo non distinguantur, optime tamen ab eo cognosci tanquam distincta per intellectum viatoris.

Verum tamen probemus, nec hoc modo distinguere attributa per intellectum diuinum, aut beatum, notandum est primum, ex eo, quod Deus cognoscit ea aliqua per nostrum intellectum distinguere, non aliquo modo; sicut ex eo, quod Deus cognoscit nostrum intellectum discernere, non fit, ipsum etiam Deum discernere. Ille namque optime nouit discernere & modum, quo non discernimus, &

ex vno in aliud in cognitione proficimus, & tamen ipse dum ista cognoscit, non discernit, nec in sua cognitione ex vno in aliud procedit. Eodem modo scit bene, nos intelligere per species materiales spiritualia, & conuersione ad phantasmata, & ita habere de rebus spiritualibus alienos conceptus instar rerum corporearum; ipse tamen in suo intellectu non potest ita intelligere, & similes de rebus conceptiones formare; nam tales conceptus obiectiui in nostro intellectu pendet ex formali, quem habemus, quo solo representari potest: cumque Deo talis conceptus formalis non conueniat, non potest habere nostrum conceptum obiectiuum sibi praesentem: veluti conceptum auditus, & visus non habet eodem modo, quo nos; quia non habet visionem, seu auditionem.

Deinde obseruandum est, ut aliqua per intellectum distinguantur, opus esse obijci ei tanquam distincta, & ut talia sua cogitatione ei representari: nec satis esse, ut cognoscat illa posse distinguere per alium intellectum alio modo intelligentem: veluti ut aliquis intelligat rem per discursum, & relate ad aliam, opus est vnam ex alia in sua ipsius cognitione colligere. Ergo cum Deus non cognoscat eo modo imperfecto, non potest attributa distinguere; licet optime sciat ea per nostrum intellectum suo modo imperfecto cognoscentem distinguere: qui ita nouit nostrum imperfectum modum cognoscendi, ut tamen ipse eo modo non intelligat. Quare licet videat Deus, attributa sua a nobis distinguere, & intueatur nostrum conceptum formalem; tamen nunquam ei attributa in sua cognitione obijciuntur, sicut scit nostro intellectui representari. Sicut igitur Deus, ea posse a nobis nostro imperfecto modo distinguere, sed hoc scit simplicissimo & perfectissimo suo modo: ex quo nulla in obiecto distinctio provenit: ut enim ea ipse distingueret, deberent in suo intellectu representari, sicut in nostro: id quod, nullo modo fieri potest. Optime ergo dixit Capreolus non distinguere attributa diuina per intellectum ipsius Dei: bene tamen cognoscit ab ipso Deo, per intellectum viatoris esse distincta, aut posse distinguere: quae duo diuersa sunt. Denique non alio modo nunc obijciatur essentia diuina suo intellectui, quam obijceretur, si non essent creaturae rationales, ita tamen Deus se ipsum intelligit, & se ipsum sibi habet praesentem, ut id non pendeat ex aliquo extrinseco, sed si non essent creaturae rationales, quae Dei esse in intellectu distinguere possent, non apprehenderet Deus sua attributa distincta per ordinem ad intellectum creatum; ergo nec modo distinguere.

CAPUT IV.

Corollaria praecedentis doctrinae.

EX dictis colligitur primo, per intellectum diuinum, aut quemlibet cognoscentem res, sicuti sunt, proprio & distincto conceptu, non fieri ens rationis, sicut neque distinctionem. Nam cum ens rationis, quod rebus tribuimus, ipsis reuera non conueniat, nisi tantum in nostra apprehensione, & Deus cognitione sua rebus cognitis nihil addat, sed illas omnino apprehendat, sicuti ipse ipsis sunt; fit, ut per intellectum diuinum, aut

ut distinguantur res ab intellectu debent obijci, ut distincta.

IV. Cognitione inuicem non fit ens rationis.